

історико-філософських, соціально-політичних, культурологічних питань, що робить його критичні нариси особливо сучасними і надає їм суспільного резонансу.

Відомо, що суворо закріплених прийомів суб'єктивності не існує. Дослідники (В. Одинцов, Ю. Караулов та ін.) схильні розглядати суб'єктивність як засіб формування індивідуального стилю письменника. Серед формальних ознак стилю І. Гассана слід виділити деяку переобтяженість філософською ерудицією, несподівані переходи від прямої до невластно-прямої мови, значущі повтори, монтаж і стилізацію й залучення читача до співтворчості. «Я» критика постійно контактує зі сферою особистісного, роздвоюється, а іноді зовсім зникає в поліфонії голосів, демонструючи «рівноправ'я свідомостей у ставленні до істини», про яке писав М. Бахтін [1, с. 309]. Ця риса притаманна всьому корпусу критичних текстів І. Гассана. Наприклад, в есеї «Парабіографія: види критичного досвіду» критик звертається до читача: «Слухай, розміркувай, який голос тобі подобається» [11, с. 422]. Таке звернення не тільки вітає плюралізм думок, притаманній епосі постмодерну, а й акцентує існування єдиного рухомого творчого простору, в якому художні винаходи Л. Стерна, Г. Джеймса, Дж. Джойса, Г. Стайн, С. Беккета, Х.-Л. Борхеса, Дж. Барта, С. Діксона та інших новаторів стають основою для жанрових новостворень як у царині художньої літератури, так і у сфері критичних роздумів. Змішанням художнього і критичного дискурсів, що оприявлює себе у процитованому зверненні, І. Гассан намагається поєднати у своєму літературно-критичному нарисі дослідження механізмів читацької співтворчості і принципів саморозкриття. Для нього важливо не тільки долучитися до дискусії про роль і місце читача у сучасному творі, започаткованій Р. Бартом, а й проникнути у сутність створення оманливо простої розповіді про себе. Тож суттєвим є й автобіографічний момент, тобто ситуація в тексті, коли *той, хто пише* звертається в першу чергу до себе, як до першого читача. У такий спосіб критик намагається побачити себе очима Іншого, об'єктивувати свій образ, а потім присвоїти собі.

У «Паракритицизмах», де плекається мінливість та несталість думки, зміна образів автора спричинює зміну ракурсів на одвічні філософські та художньо-естетичні питання, оголює багатоплановість змісту художнього твору, провокує виникнення питань, умовчань, недомовок, алюзій, здогадів. Втім, «я» критика не загублюється в «мозаїці тверджень», а, співіснуючи з думками інших, утворює ситуативний простір, де суб'єктивне, що викриває себе у профетичних інтенціях автора, конотативно проблематизує критичний текст, оголює структури мови і свідомості.

Маршрути подорожі гассанівської думки пролягають від скарбів єгипетської бібліотеки Наг Хамаді, що зберегла людству гностичні тексти про абсолютну особистість, через надбання доби романтизму і модернізму, до пошуків постмодернізму, і далі – в майбутнє. Осягненню цих просторів сприяє застосування І. Гассаном одного з художніх прийомів, іронічно охрещеного Х. Л. Борхесом «забруднення реальності мрією» («contamination of reality by dream») [3, с. 71], тільки цього разу таким чином «забруднюється» територія критичного тексту, де змістовність поєднується з фантазією і новаціями в області форми, які Дж. Барт у славетному маніфесті «Література виснаження» («Literature of Exhaustion», 1967) радив застосовувати та вдосконалювати [3, с. 66].

Тож практичні засади реалізуються як у площині змісту, так і у площині форми – на рівні метафор, порівнянь, антитез, – «на межі» [12, с.28], що позначає рубежі відомого, в украленнях саморефлексивних «відхилень», що виблискують на тлі критичного аналізу серед графічно маркованих відрізків тексту, які зазвичай позначають жанрові кордони: курсив, наприклад, – це спогади, товстий шрифт – екскурс в історію культури, звичайний друкарський – критичні роздуми про сьогодення, декоративний – це для культурологічних анекдотів. І все це просочене особистісним, яке І. Гассан не тільки не маскує, а навпаки, підкреслює.

Випробовуючи теорію в дії, І. Гассан створює інтерактивний паракритичний вимір, в якому об'єктом аналізу є одночасно текст художній і текст критичний – текст, що створюється критиком зараз і в процесі створення оприявлює власні лінгвістичні функції, аналітичні і особистісні стратегії й що найважливіше – несе в собі гуманістичний імпульс нескінченного оновлення життя і літератури.

Література:

1. Бахтин М. М. К переработке книги о Достоевском [Текст] / М. Бахтин // Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
2. Фуко М. Возвращение морали [Текст] / М. Фуко // Интеллектуалы и власть: Избранные статьи, выступления и интервью. – Ч. 3. – М.: Праксис, 2006.
3. Barth J. The Friday Book. Essays and Other Non-fiction [Text] / J.Barth. – New York : Putnam, 1984. – 283p. 107
4. Brook-Rose C. Rhetoric of the unreal [text] / C. Brook-Rose. – Cambridge : the Press Syndicate of the University of Cambridge, 1981. – 433 p.
5. Caramello Ch. Silverless Mirrors: Self and Postmodern American fiction. [Text] / Ch. Caramello. – Florida UP, 1983. – 250 p.
6. Caserio R. Paracriticism, Postmodernism, and Prophecy [Text] / R. Caserio // Postmodernism: critical concepts, Vol. 1: foundational essays [Eds. by V. E. Teylor, Ch. E. Winquist] / Robert Caserio. – 1998. – 367 p.
7. Hartman J. Criticism in the Wilderness. [Text] / J. Hartman. – New Haven : Yale UP, 1980.
8. Hassan I. Beyond Postmodernism: Toward an Aesthetic of Trust. [Text] / Ihab Hassan // American Literature at the Edge of 20th and 21st Centuries [Ed. by T. N. Denysova] – K. : Institute of International Relations Publishers, 2004. – 592 p. – ukr., eng.
9. Hassan, I. Confessions of a reluctant critic or, the Resistance to Literature. [Text] / Ihab Hassan // The Emperor Redressed: Critiquing Critical Theory [Ed. by D. Eddins]. – Tuscalosa, Al.: University of Alabama Press, 1995.
10. Hassan, I. The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodern Literature. [Text] / Ihab Hassan. – Madison : University of Wisconsin Press, 1982. – 315 p.
11. Hassan, I. Parabiography: The Varieties of Critical Experience. [Text] / Ihab Hassan // American Critics at Work: Examinations of Contemporary Literary Theories. [Ed. By V.A. Kramer] – Troy, N.Y.: Whitston Publishing Company, 1984. – pp. 421–442.
12. Hassan, I. Paracriticism: Seven Speculations of the Times. [Text] / Ihab Hassan. – Urbana : University of Illinois Press, 1985. – 200 p.

УДК 82:3-028.31(09)

Р. А. Гончарук,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

ЛЕСЯ УКРАЇНКА ТА НІМЕЦЬКОМОВНИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР: ЧИ ВЗАСМНА РЕЦЕПЦІЯ?

У статті здійснена спроба, на підставі аналізу перекладної та критичної німецькомовної спадщини Лесі Українки, визначити ступінь рецепції творчості поетеси в німецькомовному культурному просторі. Автор приходить

до висновку, що діяльність перекладачів та наукових критиків відіграє важливу роль в процесі реценції творчості автора в іншомовний культурний простір, рівно як і в процесі міжкультурної комунікації.

Ключові слова: реценція, міжкультурна комунікація, компаративістика, культурний простір.

LESYA UKRAINKA AND GERMAN-SPEAKING CULTURAL SPACE: IS THERE MUTUAL RECEPTION?

Modern culture is developing at the present stage by expanding the boundaries of intercultural interactions that's why their study was one of the most important representatives of tasks of the humanitarian academia. Research of issues of intercultural communication helps to understand the mechanisms of cultures and their mutual influence. The idea of intellectual reception that provides academics opportunities to study the possible outcomes and consequences of intercultural relations, has a powerful cognitive charge.

The article attempts to determine the degree of reception of works of the poet in the German-speaking cultural space, basing on analysis of translation and critical work of Lesya Ukrainka's german-speaking heritage. The author concludes that the work of translators and academic critics plays important role in reception of the author's works in the foreign-language cultural space, exactly as in the process of intercultural communication.

Keywords: reception, intercultural communication, comparative studies.

ЛЕСЯ УКРАИНКА И НЕМЕЦКОЯЗЫЧНОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО: ВЗАИМНА ЛИ РЕЦЕПЦИЯ?

В статье делается попытка, на основании анализа переводного и критического немецкоязычного наследия Леси Украинки, определить степень реценции творчества поэтессы в немецкоязычном культурном пространстве. Автор приходит к выводам, что деятельность переводчиков и научных критиков играет важную роль в процессе реценции творчества автора в иноязычное культурное пространство, как и в процессе межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: реценция, межкультурная коммуникация, компаративистика, культурное пространство.

Постановка проблеми. Постать видатної української поетеси Лесі Українки ніколи не залишала байдужими науковців різних поколінь. Її особистості, її творчості присвячено багато досліджень не лише в Україні, але й за межами нашої держави. Проте на сьогоднішній день є чимало питань, які чекають на їх висвітлення. Одне з таких є питання іншомовної культурної реценції творчості поетеси, що і стане **об'єктом** нашої розвідки. **Актуальність** дослідження визначається характером самого культурного простору, не достатнім дослідженням на сьогоднішній день питання німецькомовної перекладної та критичної спадщини Лесі Українки. Сьогодні, коли вітчизняне літературознавство переживає період оновлення, напрацювання нових парадигм, питання реценції творчості Лесі Українки, яка привнесла багато нового не лише в українську, але й у світову літературу, має внутрішнє співзвуччя із новими науковими тенденціями. **Метою** написання даної розвідки служить спроба визначити ступінь реценції творчості Лесі Українки в німецькомовному культурному просторі.

Виклад основного матеріалу. Порівняльне вивчення літературних явищ, як один із продуктивних методів літературознавчих досліджень сприяє глибшому розумінню внутрішніх законів літературного та загальноестетичного розвитку. І тому дана проблема останнім часом привертала та привертає увагу все більшої кількості представників наукових кіл. Дане питання вивчали І. Г. Неупокоева, М. Б. Бергельсон, С. Г. Тер-Мінасова, Є. М. Верещагін, В. П. Костомаров, А. Швейцер, Е. Голл, К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер та ін. Серед вітчизняних вчених заслуговують на увагу праці Ф. С. Бацевича, Л. І. Мацько, О. О. Селіванової.

Взаємозв'язок літератур являється однією із ланок в ланцюзі міжкультурної комунікації. Оскільки єдність літературного процесу не означає його якісної тотожності, як і подібності літератур різних регіонів та країн. Очевидними є глибини, суттєві розбіжності між культурами різних країн. Але людство створило культуру, яка не є унітарною, «унісонною». Вона має «симфонічний характер» [4, с. 427]

На сучасному етапі розвитку літературознавства вивчення певної національної літератури було б обмеженим, якби її розглядали окремо від світового літературного процесу. Ще Й.-В. Гете свого часу зазначив, коли давав визначення поняттю «світова література», маючи на увазі діалектичну взаємодію багатограних культурних зв'язків, які збагачують окремі національні культури, що кожна нація може у іншій віднайти «... дещо, що вона може прийняти, і дещо, що вона може відхилити, дещо, що можна наслідувати, і таке, чого слід уникати» [1, с. 571].

Певного роду зв'язки між окремими літературами існували ще здавна, та десь з XIX століття їх починають сприймати як необхідні, оскільки саме в XIX столітті зароджуються глибокі контакти між літературами. Зростає кількість перекладів з іноземних авторів. В періодиці також починають регулярно з'являтися публікації, які знайомлять читачів із культурним життям за кордоном. Разом з тим зростає й коло читачів, на яких спрямовані публікації. І не в останню чергу також за рахунок гендерного фактору. Творчість зарубіжних літературів та художників входить в духовне життя кожної розвинутої нації, тим самим збагачуючи художню свідомість її представників. З цього приводу І. Г. Неупокоева зазначає: «Складний процес взаємодії літератур не гладкий, в ньому діють сили притягання та відштовхування, при чому чим крупніші фігури зіштовхуються в цьому процесі, тим більш неочікуваним є результат цієї боротьби – як і неочікуваним є завжди народження істинного твору мистецтва. Можна стверджувати, що чим більш значущим, чим більш національно своєрідним є твір мистецтва, тим повніше та багатогранніше він пов'язаний з розвитком світової культури, при цьому або розвиваючи її певні традиції, або являючись новаторством, яке, в свою чергу, буде сприйматися подальшим розвитком як традиція.» [5, с. 8] Але історія національної літератури буде володіти всією необхідною повнотою тільки тоді, коли «... вона буде ґрунтуватися на визнанні діалектичної єдності національних та міжнародних історико-літературних процесів, якщо вона враховує загальні літературно-історичні закономірності і разом з тим з'ясовує специфічні закономірності відповідної національної літератури чи групи літератур, виходячи, при цьому, із специфіки окремих письменників та творів.» [8, с. 66]

Отже, не слід ігнорувати ту обставину, що між культурами відбувається постійний обмін інформацією. І твір, який входить з-під пера творця, стає об'єктом реценції, як читачької так і критичної, не лише в всередині власної культури, але й в іншомовних культурах. Про таке В.М. Жирмунський писав, що твір, коли входить в новий літературний та культурний контекст, перетворюється на «явище суспільної ідеології, в певному відношенні рівноправне із продуктами національної творчості» [2, с. 14].

Та якщо для реценції межах національної культури для твору художньої літератури необхідні такі чинники, як компетентність читача, його здатність відчутти та осмислити художність, багатограний світогляд твору, вести діалог з текстом, на що звертали увагу М. М. Бахтін, М. М. Гіршман, В. І. Тьоба, Б. Й. Корман, Ю. М. Лотман, то для реценції твору в межах іншомовного культурного простору необхідні, як мінімум, ще дві додаткові умови: або досконалі знання іншомовним читачем тієї іноземної мови, яким написаний твір художньої літератури, або ж наявність перекладеного варіанту цього твору мовою реципієнта. Перший варіант, звичайно, краще. Та, на жаль, в сучасному суспільстві не завжди трапляються такі збіги.

Художня рецепція літературного твору в іншомовному культурному просторі може бути реалізована як на рівні читачької рецепції так і на рівні критичної рецепції. І, на нашу думку, вони можуть слугувати показником успішності входження творчості письменника в культурний простір іншої країни. А це, в свою чергу, робить успішною міжкультурну комунікацію на рівні літературної та читачької рецепції. Також, при більш широкому погляді на проблему, можна сказати, що це дозволяє письменнику посісти гідне місце не лише в національній, а й в світовій літературі.

Розглянемо це на прикладі німецькомовної рецепції творчості Лесі Українки. Нас цікавить питання: чи посіла геніальна українська поетеса гідне місце в німецькомовній літературі, та чи відбувається рецепція її творчості німецькомовним читачем.

Процес міжкультурної комунікації передбачає взаємні літературні зв'язки, тобто двосторонню літературну рецепцію, тому що «жодна велика національна література не розвивалася поза живою і творчою взаємодією з літературами інших народів, тому ті, хто намагається піднести свою власну літературу, твердячи, що вона виникла винятково на місцевому, локальному ґрунті, не присуджують її тим самим на «блискучу ізольованість», а навпаки, на провінційну обмеженість і самообслуговування» [3, с. 71].

Підґрунтя для докладного вивчення питання німецькомовної рецепції та інтерпретації творчості Лесі Українки ще в 50-60 роки було закладене такими видатними вченими як О. Євнина, І. Журавська, Ф. Погребенник, Ю. Бойко-Блохін. Цій темі присвячені розвідки Я. Лопушанського, А. Гобач.

Німецька література, яка вважається однією з провідних світових літератур, завжди мала значний вплив на творчість та культурний розвиток українських митців слова. Не стала виключенням і Леся Українка, яка досконало володіла німецькою мовою, що дало їй можливість познайомитися із провідними творами представників цієї літератури та не лише познайомити з ними україномовного читача, перекладаючи їх українською, а й під їх впливом створила одні із своїх найкращих творів.

А що ж з рецепцією творів української поетеси в німецькомовній літературі? Найперша згадка імені Лесі Українки німецькою мовою з'являється в 1898 році в журналі «Die Gesellschaft» в статті Осипа Маковея «До відродження малоруської літератури» [11, с. 11]. А твори поетеси, перекладені німецькою мовою вперше були опубліковані в 1900 році в цьому ж таки журналі. Це були переклад поезії «То be or not to be?», який Леся Українка зробила сама, та нарис «Лист у далечинь» [7, с. 43–47]. Загалом же нами було виявлено 33 критичних відгуків на творчість поетеси та лише 13 публікацій творів Лесі Українки. Слід зазначити, що в критичних відгуках згадується, опублікована в 1984 році на сторінках часопису «Jahrbuch der Ukrainekunde», праця Володимира Михайла Яніва, представника української діаспори в Європі, українського громадсько-політичного діяча, науковця, літератора, психолога, публіциста та поета, ректора Українського Вільного Університету «Рідкісна французька публікація», в якій автор знайомить німецькомовного читача зі збіркою «Леся Українка», що вийшла з друку в Парижі в 1983 році та містить доповіді учасників конференції, що відбулася 23 та 24 квітня 1982 року в університеті Сорбонни. Професор проводить аналіз 14 публікацій, вміщених до збірки [9]. Серед критичних нарисів з друку вийшло також дві збірки професора Українського Вільного Університету Юрія Бойка-Бойка Блохіна «Gegen den Strom» [6] та «Lesja Ukrainka und die westeuropäische Literatur» [10]. Перша містить три розвідки професора присвячені творчості Лесі Українки: XVII – Larissa Kosač (L. Ukrainka); XVIII – «Stätte der Arbeit, Land der Knechtschaft»; XIX – Lessja Ukrainkas «Der steinerne Herr» («Камінний господар»). Друга ж збірка містить матеріали симпозиуму, який проходив 8–10 листопада 1988 року в місті Мюнхен та був присвячений творчості української поетеси. В збірці представлено 8 науково-критичних розвідок представників німецькомовних літературознавчих кіл про творчість Лесі Українки. А в числі опублікованих перекладів творів Лесі Українки німецькою з друку вийшла лише одна збірка її творів «Надія». Її видали в Україні та приурочили 100-річчю від Дня народження поетеси [12]. Інше – це переклади окремих творів чи поезій, опубліковані в збірках чи публіцистиці.

Помітна перевага саме німецькомовної критичної рецепції творчості Лесі Українки. Авторами критичних розвідок, присвячених творчості поетеси, переважно є представники літературних кіл України XIX–XX століття, україномовної діаспори чи фахівці, в коло професійних інтересів яких входить творчий доробок Лесі Українки. Значна частка досліджень присвячена драматичному генієві української поетеси та впливові творчості класиків німецької літератури на творчість Лесі Українки. Нажаль, доводиться констатувати той факт, що твори української поетеси не є в широкому доступі для німецькомовного читача. В першу чергу через малу кількість їх перекладів німецькою мовою. Геній української поетеси майже не знайомий широкому колу читачів німецькомовного культурного простору. Адже саме переклад є одним із найважливіших способів входження твору в іншомовне середовище, оскільки саме він дає змогу читачеві ознайомитися із текстом твору. Також варто зазначити, що переважна більшість німецькомовної Лесі дане була опублікована в кінці XIX – в першій половині XX століття.

Леся Українка, яка все своє життя знайомила свій народ із кращими зразками світової літератури, робила переклади творів класиків європейської та світової літератури українською, на нашу думку, так і не посіла належне місце в німецькомовній літературі. Тобто, у випадку із творчістю Лесі Українки можна говорити про часткову німецькомовну рецепцію творчості української поетеси. І саме відсутність з боку перекладачів, літературознавців, видавців зацікавленості у популяризації творчості поетеси в світовому літературному просторі, Леся Українка на сьогоднішній день не є визнаним генієм світової літератури і не посідає в ній належне місце, на яке заслуговує.

Проте, навіть та незначна кількість опублікованих її творів, біографій, публіцистичних та літературно-критичних праць, присвячених творчості поетеси, до певної міри сприяє Лесі Українці в іншомовне культурне середовище, в якому вона набуває нових образів. Ці нові образи, які заміщують україномовну Лесю Українку в німецькомовній літературі, в свою чергу, займають у світовій літературі рівноправне положення з творами української поетеси, тому і заслуговують на детальне дослідження.

Література:

1. Гете Й.-В. Общие размышления о мировой литературе / Й.-В. Гете // Об искусстве. – М. : Искусство, 1975. – С. 567–576.
2. Жирмунский В. М. Гете в русской литературе / В. М. Жирмунский. – Л., 1981. – 557 с.
3. Жирмунский В. М. Сравнительное литературоведение. Восток и Запад / В. М. Жирмунский. – Л. : Наука, 1979. – 493 с.
4. Конрад Н. И. О некоторых вопросах истории мировой литературы / Н. И. Конрад // Запад и Восток. – М., 1972. – 496 с.
5. Неупокоева И. Г. Некоторые вопросы изучения взаимосвязей и взаимодействия национальных культур / И. Г. Неупокоева. – М., 1961. – 28 с.
6. Bojko-Blochyn Jurij. Gegen den Strom. Ausgewählte Beiträge zur Geschichte der slavischen Literaturen / Jurij Bojko-Blochyn. – Heidelberg : Carl Winter Universitätsverlag, 1979. – 360 S.
7. Die Gesellschaft. – 1900. – Т. 3. – S. 43–47.

8. Flaker A. Geschichte der Nationalliteratur und vergleichende Literaturforschung / A. Flaker // Aktuelle Probleme der vergleichenden Literaturwissenschaft. – Berlin, 1968. – 166 S.
9. Janiw W. Eine rare französische Veröffentlichung./Jahrbuch der Ukrainekunde// Arbeits- und Förderungsgemeinschaft der Ukr. Wiss. e. V. Ukr. freie Univ.; Red.: Szuper R. – № 21. – 1984. – S. 367–370., ISSN 0178-0565
10. Lesja Ukrainka und die westeuropäische Literatur / Hrsg. von J. Bojko-Blochyn. H. Rothe, Fr. Scholz. – Köln; Weimar; Wien, 1994. – 249 S.
11. Makowej Ossip. Zur Wiedergeburt der kleinrussischen Literatur // Die Gesellschaft. – 1898. – Heft 20. – S.11.
12. Ukrainka Lessja. Hoffnung. Ausgewählte Gedichte / Aus dem Ukrainischen von Jona Gruber. – K., 1971. – 160 S.

УДК 811.161.2'276.6:34

Т. В. Громко,

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кіровоград

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЧИТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ

Порушується проблема стимулювання інтересу до історичної літератури в майбутніх учителів-істориків. Актуальність статті зумовлена зростанням впливу нових інформаційних технологій на процес професійної підготовки студентів з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». У статті запропоновано тексти, спрямовані на розвиток читацьких інтересів у майбутніх учителів історії, що сприятимуть формуванню у студентів мовнокомунікативної професійної компетенції.

Ключові слова: мовнокомунікативна професійна компетенція, читацький інтерес, текст, стилістичний аналіз тексту.

FORMING OF CULTURE OF READING OF FICTION OF STUDENTS-HISTORIANS

The problem of stimulation of interest is violated in historical literature for future teachers-historians. Actuality of the article is predefined by the increase of influence of new information technologies on the process of professional preparation of students from a course «Ukrainian (after professional aspiration)». The texts, sent to development of reader interests for the future teachers of history, which will assist forming for the students of lingually-communicative professional competence, are offered in the article.

Key words: lingually-communicative professional competence, reader interest, text, stylistic analysis of text.

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ЧТЕНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ У СТУДЕНТОВ-ИСТОРИКОВ

Поднимается проблема стимулирования интереса к исторической литературе у будущих учителей-историков. Актуальность статьи предопределена ростом влияния новых информационных технологий на процесс профессиональной подготовки студентов в курсе «Украинский язык (профессионального направления)». В статье предложены тексты, направленные на развитие читательских интересов у будущих учителей истории, которые будут способствовать формированию у студентов языковокоммуникативной профессиональной компетенции.

Ключевые слова: языковокоммуникативная профессиональная компетенция, читательский интерес, текст, стилистический анализ текста.

Відповідно до Концепції національної освіти України сучасні вищі покликані реалізувати нові тенденції розвитку вищої освіти, її змісту і якості, зокрема завдання формування й розвитку т.зв. освітнього інтелектуального потенціалу нації. Останнім часом у методиці викладання дисциплін гуманітарного циклу особливого поширення набули інтерактивні форми, зорієнтовані на співпрацю вчителя та учня, їх актуальність та доцільність у сучасному освітньому процесі не викликає сумнівів. Загальновідомо, що сучасне студентство здебільшого віддає перевагу новим інформаційним технологіям (комп'ютерній мережі Internet), і навряд чи можна стверджувати, що процес формування читацького інтересу, закінчившись шкільним віком, не потребує рекомендацій філологів, а також вузьких спеціалістів [2, с. 135].

Сьогодні, за винятком кількох сторінок у Вікіпедії, можна констатувати відсутність рекомендованих для прочитання історичних творів, які або доволі активно виявляють себе в національному культурно-мовному просторі, або вийшли з розряду актуальних через певні екстралінгвістичні причини. На нашу думку, головним аргументом, який доводить необхідність звернення вітчизняної лінгводидактики до хрестоматійних, зокрема національно-міжнародних творів, може послужити той факт, що осягнення їх є незаперечним показником долучення особистості до певної історико-літературознавчої епохи, її культури, життєвої ідеології соціуму.

Цілком очевидно, що процес формування українськомовної професійної компетенції у вищих педагогічних навчальних закладах набуває повноти і логічної завершеності лише за умови звертання до книги. Так, на необхідності пошуку ефективних методів розвитку читацького інтересу в студентів наголошує Л.І.Мацько: «Читання як процес мовленнєвої діяльності заслуговує пильнішої уваги до нього з боку лінгводидактів і методистів. Читання розвиває пізнання, розширює перцептивний досвід, формує словник, усталює мовні стереотипи. У процесі читання засвоюються правопис, граматичні форми, збагачується лексикон, виробляється мовне чуття, образність мови стає формою образного бачення світу» [4, с. 100]. Отже, формування всіх складових мовно-комунікативної професійної компетенції у студентів видається неможливим без розвитку в майбутніх учителів читацьких інтересів.

Одним із актуальних завдань оновленого вузівського курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є вивчення теоретичного матеріалу відповідно до визначених Міністерством тем, яке базується на різноманітних фахових текстах. В основному це стилі сучасної української мови, а також робота з фаховими текстами в контексті відповідних змістових модулів.

Так, особливостями викладання курсу на гуманітарних факультетах є безперервна робота на розвитку мовлення студентів, збагачення їх термінологічно-словникового запасу та й розширення обізнаності, загальної й вузькофахової ерудованості. Для таких актуальних цілей більшість викладачів добирає матеріал з різностильових джерел. Взірцем можуть бути опубліковані колективом викладачів підручник Л. Г. Погиби, Т. О. Грибінченко, Л. М. Голіченко «Українська мова фахового спрямування» та навчальний посібник «Практикум з української мови за професійним спрямуванням» [5].

Наш досвід полягає у власному самостійному доборі різноманітних цікавих текстів фахового змісту й науково-етичного спрямування, зокрема завдань для практичних занять (наприклад, самодиктанти), для проведення дискусій з обговорення фахових проблем (приміром, добірка афористичних виразів), а також для підготовки до публічних виступів («Історична